

Lärande och hälsa

Utgångspunkter, strategier och metoder för psykologers främjande och förebyggande arbete inom förskola och skola.

Hur kan du som psykolog i förskola och/eller skola bidra till att hälsofrämjande och förebyggande insatser i skolan verkligen gör nytta för eleverna? Hur kan du bidra till goda förutsättningar för att lärande skapas utifrån psykologisk kunskap? Dessa och fler viktiga frågor för psykologer, inom pedagogisk verksamhet, får du svar i denna specialistkurs. Välkommen till en kurs fylld med lärande, kollegialt utbyte och praktiskt användbara kunskaper!

Kursdatum

27–28 augusti, 23–25 september (1 heldag och 2 halvdagar) och 24–25 oktober 2024.

Plats

Kursen ges digitalt, men det första och sista kurstillfället är möjliga att genomföra på plats i centrala Göteborg.

Behörighet

Behöriga att läsa kursen är legitimerade psykologer. Kursen är möjlig att anmäla sig till oavsett om du genomför specialistutbildningen eller bara vill fördjupa dina kunskaper i ämnet.

Ackreditering

Kursen RA3494 ackrediteras som 1 av 6 specialistkurser som fördjupningskurs inom Pedagogisk psykologi, Hälsopsykologi och Funktionshindrens psykologi. Kursen räknas även som breddkurs inom övriga inriktningar.

Kursen kan godkännas för en enskild STP-psykolog som genomgår andra specialiseringar, detta utifrån individuell bedömning av övriga meriter.

Syfte och sammanfattning

Elevhälsans uppdrag är främst att arbeta hälsofrämjande och förebyggande, men *vad innebär det och hur uppnår vi det i praktiken?*

På den här kursen får du verktygen för att kunna analysera behoven på en förskola eller skola för att bidra på bästa sätt till verksamheten. Du lär dig kunna bedöma forskningsläget för att adekvat välja och utvärdera olika preventiva insatser. Du lär dig hur du kan forma din roll som psykolog för att kunna bidra till elevhälsan och skolans arbete långsiktigt och effektivt. Kursen tar avstamp i det välkända sambandet mellan lärande och hälsa och EBPP präglar hela kursens innehåll (läs mer i Tilläggsinformationen sid 5).

Kursen lär ut metoder för att kartlägga och följa upp processen för hur man kan arbeta för att minska risker och öka skyddet på arbetsplatserna. Metoderna bygger både på kunskap om systematiskt kvalitetsarbete och om barns och ungdomars utveckling.

Kursen har ett särskilt fokus på psykologrollen i systematiskt främjande och förebyggande arbete och hur psykologrollen kan formas för att bättre fokusera på det främjande och förebyggande uppdraget.

Innehåll

Kursen är indelad i 3 kursträffar med olika fokus. Följande fokusområden kommer fördjupas under kursen, med praktiska och verklighetsnära exempel från de skolor där föreläsarna forskar och arbetar. Praktiska övningar och kollegiala diskussioner genomsyrar kursens alla moment.

Tillfälle 1: Utgångspunkter för främjande och förebyggande arbete

Risk- och skyddsanalys. I det här momentet går vi igenom allmänna principer för risk- och skyddsfaktorer i barns och ungdomars utveckling och hur kunskap om risk- och skyddsfaktorer kan sättas i system.

Introduktion till preventionsforskning. Du får en genomgång av forskningsmetoder inom preventionsforskning och sammanfattningar av framgångsfaktorer inom prevention, samt metaanalyser av preventionsinsatser.

Tillfälle 2: Organisera för det främjande och förebyggande uppdraget

Erfarenheter och organisatoriska faktorer i elevhälsa som vänt från ett åtgärdande fokus till ett främjande och förebyggande fokus.

Systematiskt kvalitetsarbete. Momentet går igenom allmänna riktlinjer för systematiskt kvalitetsarbete inom förskola och skola. Hur psykologisk kunskap kan stödja ledande funktioner inom skolan i detta och andra delar av det hälsofrämjande uppdraget.

Roller och samarbeten i främjande och förebyggande arbete. Kursmomentet ger organisatoriska verktyg för en främjande och förebyggande organisation. Att bidra till effektivt samarbete mellan olika yrkesgrupper och exempelvis inom elevhälsan berörs.

Tillfälle 3: Hälsa för lärande och lärande för hälsa

Hälsa och lärande samvarierar och de kan påverka varandra. Insatser för att främja lärande respektive hälsa finns naturligt implementerat i en fungerande elevhälsa. Hur kan psykologiskt informerade insatser på området lärande utvecklas och hur kan det förhålla sig till evidensbaserad praktik?

För att främja lärande kan psykologer arbeta med att stärka kopplingen mellan elevhälsa och klassrum.

Genom att skraddarsy interventioner för elever med särskilda behov, att undervisa personal och sprida klassrumshanterings-strategier som har forskningsstöd, så kan man främja barnens hälsa. Det leder i sin tur till att fler klarar målen och lyckas med sin skolgång.

För att främja hälsa kan psykologer arbeta med att implementera promotiva eller preventiva program eller skraddarsy aktiviteter och utbildningar för skolans behov. Det kan exempelvis handla om förbättrade relationer mellan lärare och elever eller om social och emotionell träning. På sikt kan förbättrad hälsa även gynna lärandet på skolan.

Lärandemål

Kunskap och förståelse

Efter genomgången och godkänd kurs ska psykologen ha fördjupad förståelse för:

- Risk- och skyddsfaktorer i barn och ungdomars skolgång.
- Organisatoriska förutsättningar för främjande och förebyggande arbete i skolan.
- Sin roll i främjande och förebyggande arbete.
- Två eller flera modeller för främjande och förebyggande arbete som kan implementeras i förskola eller skola.

Färdighet och förmåga

Efter genomgången och godkänd kurs ska psykologen ha:

- Fördjupad förmåga att designa främjande eller förebyggande system på förskole- eller skolnivå.
- Fördjupade färdigheter i att tillämpa en systematisk kvalitetsprocess i samarbete med andra professioner inom förskole- eller elevhälsa.

- Fördjupad förmåga att formulera arbetsuppgifter som kan höra till psykologrollen i främjande och förebyggande arbete i förskola- eller skola.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

- Efter genomgången och godkänd kurs ska psykologen kunna:
- Beskriva ett eller flera promotions- eller preventionsprogram för hälsa eller lärande och deras teoretiska bas samt forskningsstöd och spridning.
- Jämföra, beskriva och kritiskt granska promotions- och preventionsprogram med utgångspunkt i aktuell forskning och tidigare implementering.
- Utvärdera och utförligt redovisa promotions- och preventionsinsatser med utgångspunkt i en evidensbaserad praktik.
- Identifiera kliniskt-praktiska problemställningar i psykologens arbete inom skola och förskola.
- Identifiera relevanta etiska problemställningar i samband med val av, genomförande av och prioriteringar av psykologens insatser inom skola och förskola.

Omfattning och upplägg

Kursen genomförs heldagar 9-16.00 men undantag för de halvdagar på kursen som omfattar 13.00-16.00 den 4:e mars och 9.00-12.00 den 6:e mars. Den sista kursdagen innehåller examination, men även andra uppgifter tillkommer mellan kurstillfällena.

Totalt ingår 35 lärarledda lektionstimmar för undervisning och 7 lektioner för sammanfattande diskussion och slutexamination (först skriftlig examination, sedan muntligt förhör och slutligen en diskussion och utvärdering av kursen).

Examination

Obligatorisk närvaro vid minst 80% av kursdagarna.

Viss frånvaro kan

kompletteras genom skriftlig uppgift.

Examinationen består av skriftligt och muntligt redovisade arbeten. De olika examensuppgifterna relaterar till den

verksamhet psykologen är verksam i.

Utbildningen kommer att bedömas med betygen godkänd/icke godkänd.

Kursutvärdering

Kursen utvärderas efter genomgången kurs

där deltagarna anonymt fyller i ett

utvärderingsformulär. Möjlighet till muntlig

återkoppling finns under kursens gång, samt vid kursavslutning.

Kursledare och examinator

Kursledare

Michael Horvath Dahlman

Leg. psykolog, specialist inom Pedagogisk psykologi. Verksam som skol- och

förskolepsykolog. Arbetade tidigare med

utvecklingspsykologisk forskning om

generell utveckling i åldrarna 10-18 år

vid Örebro universitet och föreläser

fortsatt där regelbundet om skolpsykologi

och utredningsmetodik. Michael är också

utbildare inom ICDP: Vägledande samspel.

Har bred kunskap inom och ett stort

engagemang för hälsofrämjande och

förebyggande insatser inom skolan.

Examinator (samt deltagande lärare)

Therése Skoog

Fil. doktor, professor i psykologi. Forskar främst på ungdomars utveckling och anpassning,

samt förebyggande och främjande insatser

för ungdomar och äldre. Har undervisat på

universitet sedan 2002 och är en uppskattad

lärare som vunnit pris för sin goda pedagogiska

förmåga för undervisning på universitetets

avancerade nivå.

Datum 2024

27-28 Aug

23-25 sep

24-25 okt

Hon sitter i flera redaktörsstyrelser för internationella vetenskapliga tidskrifter i utvecklingspsykologi och har arbetat som expert på SBU:s projekt gällande insatser för ungdomar som begått kriminella handlingar. Deltar för närvarande i Västra Götalandsregionen samverkansprojekt om att främja barns psykiska hälsa.

Övriga Kurslärare

Elin Hoff Brattberg

Leg. psykolog med bakgrund som psykolog i skola och förskola. Arbetar numera vid Psykologiska institutionen, på Pedagogiska institutionen och rektorsutbildningen på Göteborgs universitet. Undervisar inom arbets- och organisationspsykologi, bland annat med handledning, konsultation och coaching samt på Pedagogen bl.a. med att leda Elevhälsan och tvärprofessionellt arbete. Deltar i rektorsrådet som är rådgivande för rektorsprogrammet, fortbildning för rektorer och samverkan inom skolan. Arbetar också privat som organisationskonsult och är grundare till Elevhälsobyrån. Elins främsta intresseområde inom skola är skolledarskap, elevhälsoutveckling, hälsofrämjande skolutveckling och psykologens roll i skolan.

Malin Valsö

Leg. psykolog med flerårig erfarenhet från arbete inom skolan där hon bland annat varit kvalitetsutvecklare på huvudmannanivå samt samordnande skolpsykolog. Leg. psykolog och en av två författare till boken: *Fysisk lärmiljö: optimerade för trygghet, arbetsro och lärande*, samt flera böcker kring att bemöta barn och ungdomar i behov av särskilt stöd. Driver Elevhälsokonsulterna och arbetar där med att utveckla skolorganisationer och lärmiljöer. Stort engagemang kring hur lärandet kan främjas inom skolan med hjälp av psykologisk kunskap.

Per Idström

Startade sin yrkesbana som psykolog inom skolan och kom i sitt arbete allt mer att fokusera på implementering av systematiskt kvalitetsarbete. Har erfarenhet av att arbeta som kvalitetsutvecklare, samt chef inom olika delar av kommuners verksamhet för barn och omsorg. Arbetar idag som enhetschef inom Öckerö kommun, samt med uppdrag inom ledarskapsstöd och organisation. För att behålla kompetensen inom klinisk verksamhet som psykolog arbetar han även viss del av sin tid i privat verksamhet.

Pris

19 200 kronor +moms. I priset inkluderas vid de fysiska träffarna även för- och eftermiddagsfika och lunch. Kurslitteratur ingår ej.

Om tre eller fler deltagare från samma region anmäler sig erbjuder vi ett reducerat pris på:

17 500 kronor + moms.

Kursanmälan

Anmälan till kursen görs på:

wisemind.se/utbildning under fliken "Kursanmälan".

Kontaktinformation

info@wisemind.se

Tel: 0763-25 49 58

Tilläggsinformation

EBPP genomsyrar kursens innehåll

Evidensbaserad psykologisk praktik (EBPP) bygger på forskning, klientens egenskaper och på psykologens expertis. Denna kurs knyter an till alla tre delar som ligger till grund för EBPP. Kursen handlar om främjande (promotion) och förebyggande (prevention) arbete och tar avstamp i Kungliga Vetenskaps-akademins slutsats att hälsa och lärande samvarierar och kan påverka varandra över tid (Eriksson, R. m.fl. 2010). Kursens perspektiv på promotion och prevention är på metanivå, det vill säga snarare än att lära ut ett visst preventionsprogram så jämför vi olika program med utgångspunkt i forskning. Nation (2003) beskrev i en review av reviewer, omfattande mer än totalt 400 studier, vilka egenskaper som kännetecknar framgångsrika preventionsprogram för barn och unga. För att beskriva långtidseffekter av prevention så tittar vi på metaanalyser av longitudinella studier, till exempel Nelson, Westhues & MacLeod (2003).

Vad gäller klienter på preventions- och promotionsområdet så kan de beskrivas på olika nivåer. Den breda nivån är här skolan eller kommunen som klient. Vi kommer på kursen, med utgångspunkt i risk- och skyddsfaktorer, att träna deltagarna i att analysera sin skola, förskola eller kommuns unika behov. Att skolor har olika utgångspunkter som skyddande miljöer visar sig i flera studier, bland annat i den vetenskapliga artikeln av Stattin, Korol & Svensson (2019). Den andra nivån är befolkningen på skolan, där eleverna är mottagare för preventiva insatser. De kan också reagera olika på universella preventiva insatser som implementeras i skolor (exempelvis i Sandell & Kimber, 2013). Fokus på matchning mellan klient och intervention med hänsyn till klientens unika sammansättning, risker och skydd ligger enligt vår bedömning i linje med EBPP.

I examinationsmoment ingår, förutom skriftliga uppgifter, både lärarledda rollspelsövningar och redovisningar av praktiskt arbete på det egna fältet, utifrån den kommun där kursdeltagaren verkar.

Kurslitteratur

Obligatorisk kurslitteratur

- Berggren, L., Lindberg, L., Glatz, T. & Skoog, T. (2020). A first examination of the role of The International Child Development Programme in School Achievement. *Scandinavian Journal of Educational Research*.
- Eriksson, R. med flera (2010). *Skola, lärande och psykisk hälsa*. Uttalande av Kungliga Vetenskapsakademiens oberoende panel. https://s3.eu-de.cloud-object-storage.appdomain.cloud/kva-image-pdf/2017/03/uttalande2_halsa_sve_2010.pdf
- Ferrer-Wreder, L., Stattin, H. Lorente, C. C., Tubman, J. G. & Adamson, L. (2003). *Successful Prevention and Youth Development Programs. Across Borders*. Kluwer Academic/Plenum Publishers. Urval på ca 150 sidor.
- Hall, E., Hayyoun, D., Hylander, I. & Vikström, S. (2020). *Elevhälsa i praktiken: Hur gör vi?* Liber. Urval på ca 100 sidor.
- Hamre, B. K., & Pianta, R. C. (2006). Student-Teacher Relationships. In G. G. Bear & K. M. Minke (Eds.), *Children's needs III: Development, prevention, and intervention*. National Association of School Psychologists. 12 sidor.
- Hylander, I. & Guvå, G. (2017). *Elevhälsa som Främjar Lärande*. Studentlitteratur. Urval på ca 100 sidor.
- Korpeshoek, H., Harms, T. & deBoer, H. (2016). A Meta-Analysis of the Effects of Classroom Management Strategies and Classroom Management Programs on Students Academic, Behavioral, Emotional and Motivational Outcomes. *Review of Educational Research*.
- Kremser, W. (2011). Phases of School Health Promotion Implementation Through the Lens of Complexity Theory: Lessons Learnt from an Austrian Case Study. *Health Promotion International*, 26 (2).
- Nation, M. med flera. (2003). What Works in Prevention. Principles of Effective Prevention Programs. *American Psychologist*, vol. 58.
- Nelson, G. Westhues, A. & MacLeod, J. A. (2003). Meta-Analysis on Longitudinal Research on Preschool Prevention Programs for Children. *Prevention & Treatment*, vol. 6.
- Pistone, I., Beckman, U., Eriksson, E., Lagerlöf, H., & Sager, M. (2019). The effects of educational interventions on suicide: A systematic review and meta-analysis. *International journal of social psychiatry*, 65(5), 399-412.
- Sandell, R. & Kimber, B. (2013). Heterogeneity in Responses to a Universal Prevention Program. *Journal of Primary Prevention*, vol. 34.
- Skolverket. (2020) Systematiskt Kvalitetsarbete. Hemsidesinformation: <https://www.skolverket.se/skolutveckling/leda-och-organisera-skolan/systematiskt-kvalitetsarbete/systematiskt-kvalitetsarbete-i-skola-och-forskola>
- Stattin, H., Svensson, Y. & Korol, L. (2019). Schools Can Be Supporting Environments in Disadvantaged Neighborhoods. *International Journal of Behavioral Development*, vol 43 (5).
- Taylor, R. D., Oberle, E. Durlak, J. A. & Weissberg, R. P. (2017). Promoting Positive Youth Development Through School-Based Social and Emotional Learning Interventions: A Meta-Analysis of Follof-Up Effects. *Child Development*, Vol. 88 (4).

Angiven kurslitteratur omfattar ca 520 sidor. Det tillkommer ca 250 sidor valda artiklar utifrån respektive föreläsare och kursdeltagares egna önsksningar. Sammantaget därmed ca 770 sidor obligatorisk kurslitteratur. Ytterligare rekommendationer gällande referenslitteratur ges under kursen.